

1916
2016

Camiel Ottevaere

Dood met de kogel

◦ *Oyghem 6 april 1855*
+ *Gent 31 oktober 1916*

Beste lezer,

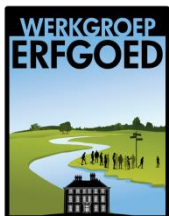
De erfgoedwerkgroep van Wielsbeke, die inmiddels bezig is aan haar veertiende werkjaar, kreeg via de toenmalige cultuurbeleidscoördinator Griet Delanghe, de vraag binnen van burgemeester Jan Stevens en schepen van Cultuur Daisy Haydon, of we wilden meewerken aan de herdenking van Camiel Ottevaere. Camiel is op 31 oktober 2016 dag op dag 100 jaar geleden gefusilleerd wegens vermeende spionage.

We zijn met enthousiasme op deze vraag ingegaan. Het verhaal van Camiel is immers een verhaal met diverse boeiende aspecten : een neergestort vliegtuig, spionage, inzet van postduiven, brieven tijdens zijn gevangenschap, dood met de kogel,...

Deze herdenking, waarbij het graf van Camiel werd opgewaardeerd door de gemeente, kadert ook in de herdenking van Wereldoorlog I. Ook bij onze edities van 2014 en 2015 schonken we aandacht aan WOI tijdens 'Poppies and Stories'.

In deze brochure, die dankzij onze heemkundige kring, de Juliaan Claerhoutkring, tot stand kwam, kan je kennis nemen met dit verhaal.

Veel leesplezier en sta na het doornemen even stil bij de heldhaftige dood van Camiel, en met hem van nog veel anderen,

*Namens de erfgoedwerkgroep Wielsbeke,
John Moerman, voorzitter*

“Den oorlog”, lijkt lang geleden, en toch...

Tijd geeft alles een plaats, tijd mag echter niet vergeten.

Tijd dient om na te denken, om te leren,

uit alle goede en slechte dingen die ooit verkeerden.

Deze herinnering aan wat ooit gebeurde,

om even stil te staan,

om het een plaats te geven voor

zij die de toekomst maken.

Daisy Haydon, Schepen van Cultuur

Soms komen er zaken aan het licht, die al heel lang liggen te sluimeren...

Wij mogen van een ongelooflijk toeval spreken dat Rudy Verbrugghe, bestuurslid van de Juliaan Claerhout-kring, onlangs een mapje met documenten overhandigd kreeg.

Dit mapje handelde over spionage te Ooigem in W.O. 1 met daarin een in 2000 verschenen tekst van *The Western Front Association België* en bevatte ook een kopie van de vroeger verschenen brieven van Camiel Ottevaere, opgenomen in de *Leiesprokkels-Jaarboeken*, uitgegeven door de Juliaan Claerhout-kring. Als klap op de vuurpijl zat er nog een originele brief van Camiel bij die hij schreef in zijn gevangenschap.

Dat net nu die brief opgedoken is, terwijl men in Wielsbeke-Ooigem aan het werk gegaan is om het grafmonument van Ottevaere op te waarderen... De timing kon niet beter zijn. En het is hoogst onwaarschijnlijk dat die ene brief al ergens zou gepubliceerd zijn. Onze interesse was natuurlijk onmiddellijk opgewekt.

Camiels brief is in zijn mooi handschrift geschreven op gewone bladen met lijntjes uit een schrijfboek. De brief is jammer genoeg niet gedateerd, maar is vermoedelijk van november 1915. Hij zal zeker van na 27 oktober 1915 zijn, aangezien Henri Meyfoidt, Camiel zijn correspondent, werd vrijgelaten. En de brief moet van voor 17 november 1915 zijn, aangezien dokter Hollebecq pas toen werd vrijgelaten. Camiel was dan nog niet te Gent, maar verbleef in de Kortrijkse gevangenis. De brief is dus geschreven op zes pagina's gewoon schrijfpapier in een ietwat kleine maar zeer verzorgd handschrift, en bestaat eigenlijk uit twee delen. Het eerste deel is wel een van de aangrijpendste brieven die we van Camiel kennen. De talloze ondervragingen, honger, dorst, eenzame opsluiting enz., hadden hem volledig geknakt en hij zat helemaal aan de grond. Hij verwoordde zijn radeloosheid in een brief aan zijn vriend Henri Meyfroidt die ook was opgepakt, en later terug werd vrijgelaten. Als lotgenoot zou Henri zeker begrijpen wat Camiel toen allemaal te doorstaan had. Al schrijvend heeft hij dan weer wat hoop gekregen, want dat merken we dan duidelijk in het tweede deel: het postscriptum.

Waarschijnlijk was Camiel zijn zaak nog niet afgehandeld op het moment van dit schrijven en was er ook nog geen doodstraf uitgesproken. Hij had ondanks zijn belabberde staat toch nog de hoop om vroeg of laat vrij te komen. Camiel wist zeer goed waar het allemaal over ging, maar hij was er eigenlijk niet echt bij betrokken en was zich zodoende van geen kwaad bewust, zodat hij toch nog enige hoop koesterde om weer op vrije voeten te komen.

Men mag hier duidelijk van geluk spreken omdat dit een origineel document betreft, dat zomaar uit een onbekende hoek werd aangereikt en bijgevolg een primeur is voor u als lezer van deze brochure.

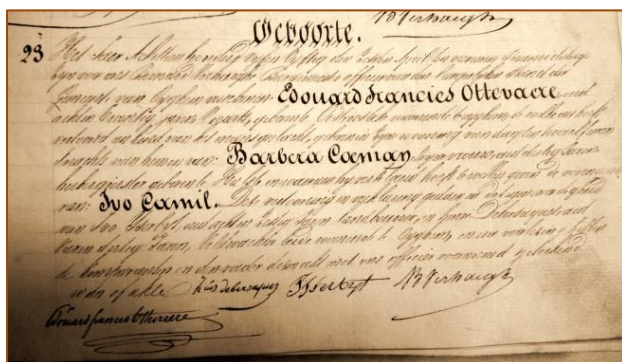
De Wielsbeekse Heemkring heeft samen met de gemeente en de Werkgroep Erfgoed gewerkt aan de realisatie van het volledig vernieuwd grafmonument voor Camiel Ottevaere. Dit project werd uitgevoerd ter gelegenheid van het 100-jarig overlijden op 31 oktober 2016.

De Juliaan Claerhout-kring hield eraan om een zo volledig mogelijke brochure samen te stellen. Deze hebt u nu in handen. Verdiep u in het leven en het lot van deze Ooigemnaar.

Wie en wat was eigenlijk onze Camiel Ottevaere?

We kennen nog niet alle details over Camiel zijn leven, er is ook maar 1 enkele foto van hem bewaard gebleven. Maar we kunnen toch in grote lijnen zijn veel te korte leven schetsen.

Op zes april 1855 kwam Edouard Ottevaere om vier uur in de namiddag, op het gemeentehuis van Oyghem, bij burgemeester Bernard Verhaeghe, de geboorte van zijn zoon Ivo Camil aangeven. Ivo Camil was dus eigenlijk de officiële naam van onze Camiel, die om middernacht ter wereld was gekomen.

Uittreksel geboorteteekening Ivo Camiel Ottevaere

Vader Edouard staat genoteerd als veearts, maar wordt ook in ander akten slachter genoemd. Hij heeft waarschijnlijk wel een combinatie van allerlei beroepen gehad die met vee te maken hadden. Hij is te Oostrozebeke geboren en 28 jaar oud bij de geboorte van Camiel. Moeder was Barbara Coeman, uit Hulste afkomstig, en het koppel is daar waarschijnlijk rond 1853 getrouwd. Barbara was een cafédochter en hield na haar huwelijk te Ooigem een nog onbekend café open.

In februari 1854 werd Camiel zijn oudere broer Raymond geboren. Na Camiel volgde zijn broer Jules in 1856. Toen Camiel zijn zuster, Melanie, in juli 1858 werd geboren had het noodlot reeds een eerste keer toegeslagen. Vader Edouard was immers in februari overleden. Moeder Barbara moest dus tijdens het laatste deel van haar zwangerschap, de geboorte haar plan trekken. Daarna vier kleine kinderen grootbrengen en een herberg die haar broodwinning was, uitbaten. Het zal zeker niet gemakkelijk geweest zijn, maar de mensen waren toen zeer solidair en ze zal wel hulp van familie en burens gehad hebben, maar toch!

Veel weduwen of weduwnaars met kinderen hertrouwden in zo'n geval veelal binnen het jaar omdat er toen geen voorzieningen waren zoals heden ten dage het geval is. Voor Barbara was een tweede huwelijk blijkbaar geen onmiddellijke noodzaak want ze is pas hertrouwd eind 1864. In november 1864 was ze echter bevallen van een zoon Henri, die de naam van zijn moeder meekreeg. Niet voor lang echter want in december van datzelfde jaar, een maand na de geboorte, op veertigjarige leeftijd, hertrouwde ze dan toch met Clement Debrabandere, die dan ook meteen het kind erkende. In een maand tijd had onze Camiel er dus een halfbroer en een stiefvader bij.

Clement was afkomstig van café Het Oud Gemeentehuis in de Bavikhoofsestraat en waarschijnlijk trokken de gehuwden met de kinderen daar naar toe. Beide partijen moesten er nogal warmpjes in gezeten hebben, want ze trouwden met een huwelijkscontract dat verleden was bij notaris

Leo Henry Vermeulen van Wielsbeke. Maar mooie liedjes duren soms niet lang en in haar tweede huwelijk had Barbara ook geen al te lang geluk. Clement komt reeds in 1871 te overlijden. Deze keer blijft Barbara achter met 5 kinderen. Onze Camiel is ondertussen al 16 jaar oud. Er is ook nog een knecht in huis, de in 1799 in Oostrozebeke geboren Ivo Verhelle. Onze Camiel zal gedurende zijn kinderjaren, zoals de meesten, school lopen op de parochie. Waarschijnlijk had hij het geluk om nog wat verder te mogen studeren. Zoals we uit zijn latere brieven weten had hij een mooi en verzorgd handschrift. Dat was in die tijd eerder een uitzondering want een groot deel van de bevolking was dan nog ongeletterd. Hij werd slachter van beroep en mogelijks combineerde hij, zoals zijn vader, verscheidene beroepen in de veesector. Door zijn beroep kwam hij evenwel bij veel mensen thuis om er een zwijntje of een ander dier te slachten. Mogelijks hield het gezin er al een winkeltje open waar er af en toe vlees kon gekocht worden. Een combinatie café-beenhouwerij was in die tijd zeker geen uitzondering. Een beenhouwerij van toen was toch een dag en een nacht verschil met wat we tegenwoordig kennen. Doordat hij geletterd was en veel bij de mensen kwam, genoot hij veel vertrouwen van ongeletterde mensen en moest hij hen regelmatig hun brieven voorlezen of voor hen een of andere brief schrijven. Veel post kregen de mensen toen wel niet en men moest ook niet al te vaak iets schrijven. Maar in geval van nood was daar dan Camiel.

Onze Camiel was dus op zijn zestiende voor de tweede keer vaderloos geworden. Zijn oudste broer Raymond vertrok dan in 1876 naar Oostende. Waarschijnlijk studeerde Camiel toen nog want in het Ooigems bevolkingsregister uit die periode staat er geen beroep vermeld.

In het bevolkingsregister van 1891-1901 staat hij dan wel vermeld als slachter. Hij woont nog in bij zijn moeder en zijn zuster Melanie. Het was er nog steeds herberg. Op 23 mei 1896 komt moeder Barbara te overlijden. Zijn zuster Melanie vertrekt dan in september van datzelfde jaar naar Sint-Eloois-Vijve, vermoedelijk als gevolg van haar huwelijk.

Camiel blijft dan alleen achter en van dan af is hij waarschijnlijk een beetje op de dool geraakt. We vermoeden dat hij toen verhuisd is naar de woning van zijn nonkel Joannes Baptiste Ottevaere, gehuwd met Rosalie Devolder, die toen herberg hielden in de Oostrozebeeksestraat. Het was toen nog de periode niet van de nieuwe man. Camiel had heel zijn leven al, toen al 41 jaar, onder de vleugels van zijn moeder en zuster geleefd en komt dan plotseling alleen te vallen. Het zal wel wennen geweest zijn. Het is waarschijnlijk dat het gezegde, “ hij is wat zonderling, maar er zit iets in “ uit die periode stamt. Hij is ook altijd ongehuwd gebleven.

De jaren komen en gaan en het leven van onze Camiel gaat verder stilletjes zijn gewone gang, van het dagelijkse dorpsleven, zijn beroep, zijn moes- en groentetuin en vooral die van zijn passie voor de duivensport. Iets wat hem noodlottig zou worden zoals later zal blijken. Zo belanden we uiteindelijk in de twintigste eeuw en komen we aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, iets wat door onze Camiel ook wel met gemengde gevoelens zal onthaald geweest zijn. Hij was al 59 jaar oud bij het uitbreken van de oorlog en dus te oud om nog als soldaat opgeroepen te worden. We weten niet of hij al dan niet zijn legerdienst heeft moeten volbrengen. Alhoewel hij dus geen soldaat was, had de oorlog toch heel wat plannen voor hem in petto, maar dat is een heel ander verhaal, dat hierna volgt.

De crash en de gevolgen voor Ivo Camiel Ottevaere

Op basis van een aantal teksten die vroeger gepubliceerd werden in de Leiesprokkels tijdschriften (jaargang 4, mei 1985) en de Jaarboeken van de Juliaan Claerhout-kring schetsen we hierna het waargebeurde verhaal over het onvoorziene lot van Camiel Ottevaere. Voor het merkwaardig verhaal omtrent deze Ooigemnaar komen de gegevens uit verschillende bronnen () en we merken dat die niet altijd correct op elkaar afgestemd zijn, maar gewoonlijk gaat het om kleinere details. Daarom mogen we er vanuit gaan dat de tragische gebeurtenis in het leven van deze gewone man naar waarheid neergeschreven werd.*

(*) Liber Memorialis , E.H. H. Van Ryckeghem, onderpastoor te Ooigem tijdens W.O. I

Oorlogsdagboek van S.Streuvels

E. Van Hoonacker, Kortrijk 14-18

Het verhaal zoals we het uit de beschikbare bronnen geconstrueerd hebben:

Maandag 13 september 1915 wordt in het luchtruim boven Ooigem een Engels vliegtuig waargenomen dat in nood blijkt te verkeren. Het vliegtuig was onder schot genomen boven Izegem en de piloot probeert zich uit deze hachelijke situatie te redden. Via een landingsmaneuver komt het terecht in de boomkruinen langs het bos van Ooigem en stort vervolgens neer.

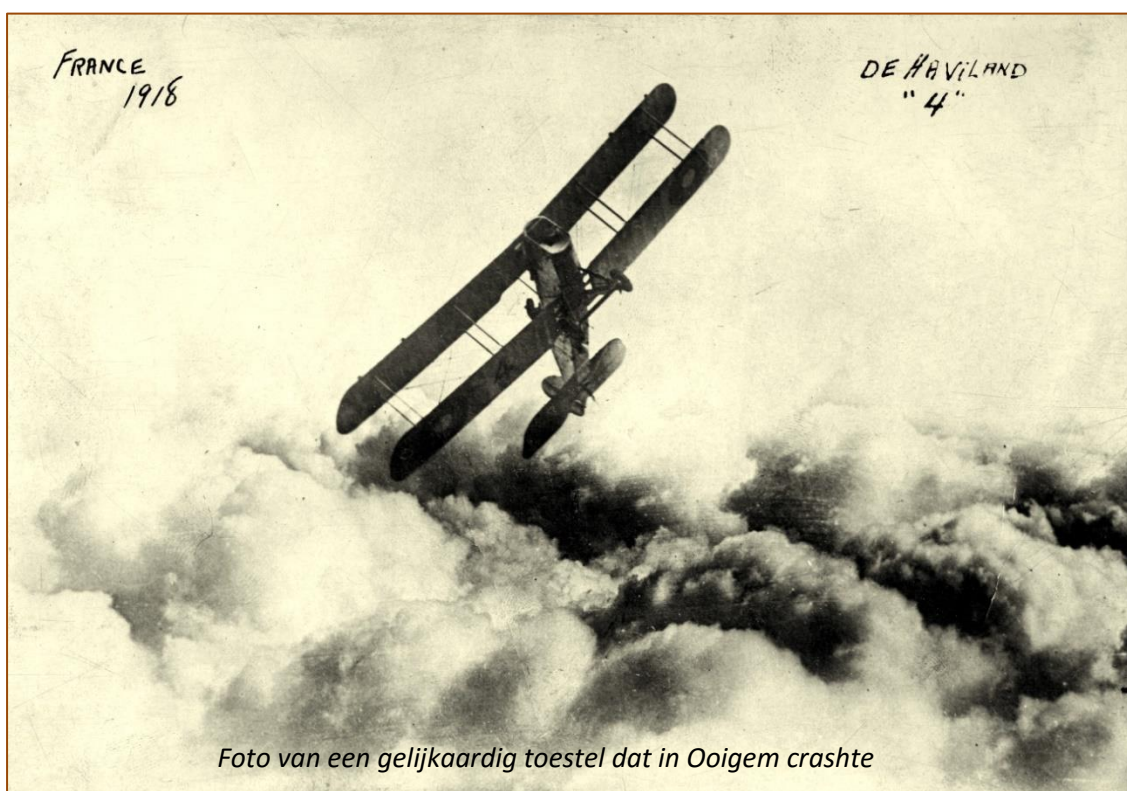

Foto van een gelijkaardig toestel dat in Ooigem crashte

Het is nog vroeg In de morgen, om 5u 15, en in de directe omgeving staan op dat ogenblik geen huizen, maar de crash moet toch een groot tumult veroorzaakt hebben, want in een minimum van tijd was de plaats van het gebeuren bezocht door heel wat mensen. We stellen ons die kille ochtend voor, aan de vooravond van de herfst, op een plaats die toen nog bijna niet bewoond was... en zonder enige vorm van onze huidige communicatie.

Toch waren er al binnen een tijdspanne van een uur na de crash, nog voor dat de Duitsers er toekomen, heel wat Ooigemnaars op de been, ze repten zich naar de plaats van het ongeval. Dat doet het vermoeden rijzen dat in de ochtendstilte, een enorme commotie moet geweest zijn dat tot ver in de omtrek te horen was. Vol verbazing vinden ze het vliegtuig.

Het toestel – een BE 2C met serienummer 1680 – bestuurd door de Britse piloot Captain T.W. Mulcahy-Morgan van No 6 Sqn RFC, was die nacht opgestegen vanuit de R.F.C. Basis te Abele. Zijn metgezel, Vande Leene uit Kortrijk is een ex-

politieaan. Deze heeft waardevolle papieren en een aanzienlijke som geld bij zich om de geallieerde spionagedienst in de streek van Kortrijk te financieren. Er is ook een mand met duiven aan boord, de copiloot zal er dus niet al te comfortabel

bij gezeten hebben. Maar hun missie neemt door de noodlanding een andere wending, want bij de crash is de piloot ernstig gewond en de passagier blijkt een arm en een been gebroken te hebben.

In een eerste reactie wordt E.H. onderpastoor Van Ryckeghem opgeroepen, die snel ter plaatse is. Hij aanhoort de biecht van Vande Leene, maar de piloot, een protestant, weigert. Terwijl de onderpastoor zijn diensten vervult, blijven intussen de ramptoeristen toekomen.

Zo zien we hier als een van de eerste mensen Camiel Ottevaere opduiken, een brave ziel, ongehuwd en slachter van beroep. Vande Leene vraagt of iemand via een van de meegevoerde postduiven het ongeluk wil melden aan het Engels front. De Belgische copiloot vertrouwt nog enkele belangrijke papieren toe aan de omstaanders zoals Camiel en Florent Debersacques. Camiel, zelf een duivenmelker in hart en nieren zal zich over de duiven die nog in leven zijn verder ontfermen. Hij krijgt ook resterende documenten toegestopt die hij onmiddellijk aan dokter Hollebecq afgeeft, welke ondertussen ook is aangekomen.

Documenten en geld verdwijnen...Van die contactpersoon wordt er later niets meer vernomen. Een bericht wordt via postduiven de lucht ingestuurd. Eén van de twee duiven komt goed aan in de Britse sector in Poperinge. De andere duif echter, werd later neergehaald in de Duitse sector.

Na een uur komen de Duitsers er aan en vinden natuurlijk geen bewijsstukken meer. De vliegenier en zijn kompaan

worden naar Kortrijk overgebracht en er wordt een onderzoek ingesteld met de cruciale vraag : wie kwam er als eerste aan? Nog diezelfde dag worden er drie Ooigemnaren voor verhoor voorgeleid: Camiel Ottevaere, Alfons Lauwers en Hugo Anckaert. Later worden nog meer mensen opgepakt. En, zoals het dikwijls gaat als er iets speciaals gebeurt, willen mensen zich interessant voordoen en worden loslippig, soms zonder het te beseffen. En dan doen allerlei verhalen de ronde. Het een wordt al meer aangedikt dan het andere, en al dan niet in de juiste context doorverteld. Zo kwam het de Duitsers ter ore dat er documenten gezien waren.

En blijkbaar wisten een aantal gevangenen meer over die papieren... Zo wordt Dokter Hollebecq, zijn echtgenote en zijn broer Edmond naar de gevangenis van Kortrijk overgebracht voor opsluiting. Verschillende maanden zitten zij in hechtenis en zouden lichamelijke en zedelijke folteringën moeten doorstaan. Eerst wordt Edmond Hollebecq, later Mevr. Hollebecq en uiteindelijk ook de dokter vrijgesproken. Hij had geen belangrijke papieren gezien, ofwel waren ze – uit voorzorg – verbrand geworden zijn. Hij wordt vrijgesproken omdat hij noch het inzicht had, noch feitelijk nadeel berokkend had aan de Duitsers. De rechter kan het tegenovergestelde niet bewijzen en spreekt hem vrij.

Maar voor Camiel is het lot minder gunstig. De duif die opgelaten werd met de boodschap voor de Engelsen, wordt door de Duitsers neergeschoten niet ver van Nieuwpoort. Het briefje dat ze aantreffen, meldt : *Vliegers N. en N.*

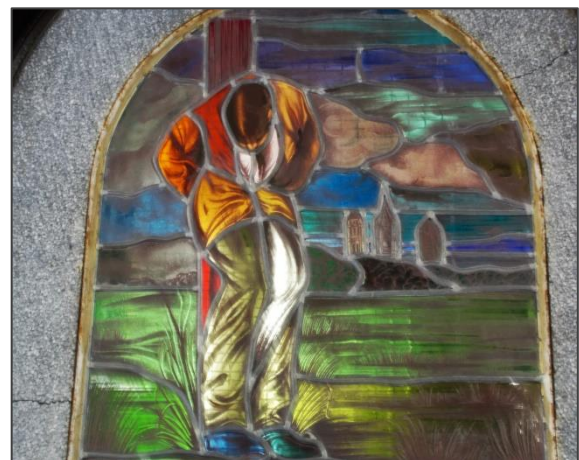
gevallen te Oyghem.... Voor hen het ultieme bewijs dat er zich spionnen te Ooigem bevinden! Een onderzoek volgt op brede schaal. In Ooigem vinden ze in zijn huis een gelijkend geschrift...én duiven! Volgens hen moest Ottevaere wel een spion zijn en Ooigem één spionagekluwen. De rechters vergroten de zaak, want ze wisten dat de spiondienst in 't Kortrijkse stevig ingericht was. Nu hadden ze misschien wel een van de kopstukken te pakken. Nochtans zou een lang onderzoek niets uitwijzen die de medeplichtigheid van onze Camiel aantoonde. Hij was alleen een hartstochtelijk duivenliefhebber die, zelfs tijdens de oorlog, zijn beestjes niet kon missen.

Tijdens zijn hechtenis in Kortrijk wordt Camiel heen en weer geslingerd tussen goede en slechte gedachten. Hij wordt zelf het lijdend voorwerp van heel de historie, maar houdt zich staande met het idee dat alles wel weer op zijn pootjes terecht komt. Als hij al weet heeft van bepaalde bewijsstukken of namen, dan zwijgt hij hierover in alle talen en red zo de levens van de andere medegevangenen.

Alle personen die evenwel in het spionagenetwerk zaten, hebben wel de oorlog overleefd. Vande Leene kon in 1918 uit zijn gevangenschap ontsnappen en zou samen met Roland Garros Nederland bereiken. Ook Kpt. Mulcahy-

Uit de brief die bij toeval recentelijk opdook, geschreven aan zijn vriend Henri Meyfroidt, die ook opgepakt geweest is na de crash, maar intussen weer vrij kwam, kunnen we opmaken dat hij toch verbitterd is om wat er gebeurd is en dat hij zich in de steek gelaten voelt. Deze aandoenlijke brief was een noodkreet om hulp. Maar toen verkeerde hij nog in de veronderstelling dat hij alsnog zou vrijkomen...

Camiel Ottevaere heeft moeten boeten voor de eer van de rechters. Hij wordt naar de gevangenis van Gent overgebracht, bleef daar meer dan een jaar in voorhechtenis en werd er ter dood veroordeeld. Zijn terechtstelling gebeurt *door den kogel* op 31 oktober 1916.

Detail glas-in-lood in het Oord der Gefusilleerden

Morgan ontsnapte en bereikte op 9 april 1917 Engeland. Camiel, die er het minst van allemaal mee te maken had, die er eerder zeer toevallig bij betrokken geraakte, moest het met zijn leven betalen. De Duitsers hadden liever

een onschuldig slachtoffer dan gezichtsverlies te lijden en helemaal geen dader te hebben.

“Hij was moedig en onversaagd, en door zijne zwijgen heeft hij den Dokter Hollebecq, die ook gevangen gezeten heeft, met nog 17 ander van Oyghem, van verbanning en misschien van doodstraf gered.”

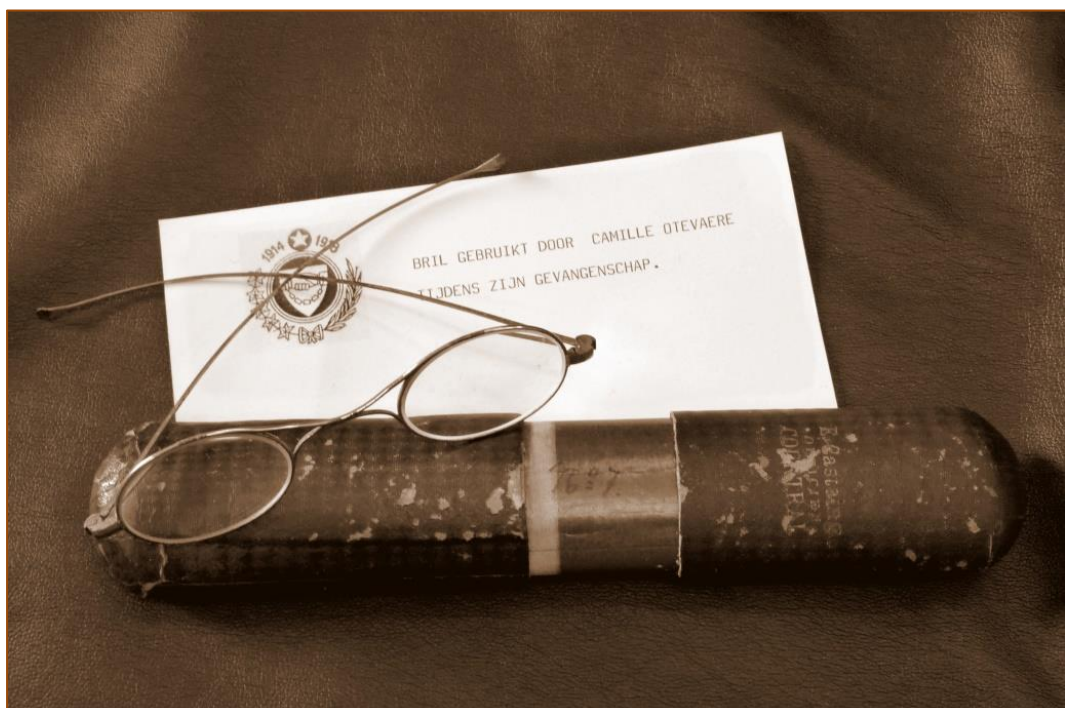
Maar met welke gevoelens is deze man gestorven ?

Camiel was de zoon van deftige ouders, voor die tijdsperiode vrij goed geleerd en begaafd, en lange tijd had hij geen benijdenswaardig leven gehad. Zijn geloof was niet uitgedoofd maar 't sluimerde. De laatste jaren was zijn leven toch stiller. Beroepshalve ging hij aan huis zwijntjes slachten, maar verder leefde hij vrij eenzaam en was meestal bezig met zijn woonst die hij goed onderhield. Verder hielp hij ook mensen door brieven te

schrijven voor wie dat zelf niet kon. 't Is een wondere man maar er zit iets in, zeiden onze mensen.

Wie hij in de grond was, wat hij in gevangenschap geworden is, hoe hij uiteindelijk berustte in zijn toestand en welke dood hij gestorven is ... kan men lezen in de brieven die hij schreef aan zijn familie daags voor zijn dood. We kunnen daardoor een beeld vormen van deze wonderlijke man die door een ongunstige wending van het lot onschuldig en op een wrede wijze aan zijn einde kwam.

Camiel is waardig gestorven maar zal het zoals uit zijn brieven blijkt, zeker niet gemakkelijk gehad hebben. Naast de lichamelijke ontberingen zal hij ook de tijd gehad hebben om lange uren over zijn lot te piekeren zonder ergens nog een uitkomst te zien. Misschien nog wel gehoopt hebben tot bij het verwerpen van zijn genadeverzoek de dag voor hij werd gefusilleerd, waarna het uiteindelijke doek viel.

+ 9
v v k

Vriend ^WHenri Meyfroidt,

Van uit mijne gevangenschap, kom ik u een dienst af te smeeken een beroep doende op uwe durstvaardigheid, uwe bereidwilligheid om ongelukkigen te helpen en bij te staan, uwe hartelijke goedheid geeft mij moed u dien troost te vragen. Het schijnt dat ik van alle familie verlaten ben, dat niemand zich meer om den ongelukkigen bekommert, en mij aan mijn rampzalig lot overlaat, is dat niet ongelukkig voor mij zulks te moeten zien en ondervinden. Wat verdriet mij dat veroorzaakt is onzeglijk, ah helaas hoe diep ben ik gevallen, wat bittere smarten lijdt ik, dat kunt ge niet begrijpen. Sedert uwe verlossing heb ik nog maar eens een ander hemd gehad, men doet veel overal voor de krijgsgevangenen, voor mij niets... niets... nochtans ik ben ook een mens, die zooveel noodlijdend u hulp en troost verleid heeft. Oh God!!! Oeh God waar heb ik dat toch verdiend om alzoo, zoo wreed door het noodlot getroffen te worden, ik mag er niet aan denken of ik worde zot. - Reeds dikwijls heb ik gewenscht,

als ik geblinddoekt werd om doodgeschoten
te worden, dat zij het zonden voltrekken,
dan ware ik uit het lijden, want wie
weet wat er mij nog al te wachten staat.
Reeds vier dagen zonder eten of drinken, 8 dagen
in den donkeren gezet met water & brood al
omdat ik niet zeg wie daar eerst bij dat vlugting
gewest is en die duiven gelost heeft, in dat
ik niet kan zeggen nu weet, nu met de komst
van den dokter, die mij ook nog wat zwart
gemaakt heeft voor die portefeuille, om hem
te verschoonen dat hij denkt, indien ik wraak-
zuchtig ware, hij zou het weten, maar nu.
Ik wil dat niet doen en voort lijd en, het is te
hopen dat er nog wel een einde zal aan komen
en betere tijden zullen komen. Vriend Henri
er zijn 2 honden, 2 musdoeken, een onderbroek
en een paar kousen bij u zeker teuis gekomen,
vraagt aan Elodie Viane of aan Lobbens
dat zij mij den Maandag een ander hemel-be-
zorgers, als ik hieruit bezorgt & verlost ben, zal
ik hun en u lieflyk voldoen, alsook een paar
bloesem, de zolen mijner schoen zijn ganck

verleken, als ik buiten moet ben ik gans nat
aan de voeten, nu in den winter is dat niet
aangenaam. Robert Vermeulen ging er mij
bezorgen, hij heeft het ook vergeten, de zijne
gaan goet voor mij. Henri gaat eens bij
Glorie Tugbake om hem zijne belofte eens te her-
inneren om bij den Heer Burgemeester te gaan
gelijk wij afgesproken zijn, dat hij het ook niet
zou vergeten. Geef eens mijn schrijven ter le-
zing aan Henri Desbrouckere, Ottavares
en den E. H. Onderpastoor om te weten of ze
niets kunnen of willen doen om mijn ongeluk
- rug rampzalig lot wat te verzachten, mij
de noodige kleeding te verschaffen.

Vriend Henri gij als oude lot en rampgenoot
kunt wel begrijpen, hoe het is, ik stel al mijn
betrouwen op uwe en hunne grootende medewer-
kende hulp.

Alle kleeding mag binnentkomen gelijk
in de Cinéma, er zijn er hier al wel 50-60 bezorg
mij dat toch, vergun mij dien draot.

een diepbedroefde & rampzalige vriend

Camel Ottevaery

Lie hie toe de aenhouding van den dokter
volgens mijn oordel en naar de mij ge-
dane onderzaging. Vuysteke mij niet meer
gezien hebbende sedert 17. 9ten denkende dat
er van die Portefeuille geen kom of van was, dat
zij niet deden te Cythra voor de vrijmaking heeft
zich kwaad gemaakt en gezegd dat hij die Portefeuille
niet dat geld aan mij gegeven had, onmiddellijk
werd ik ook onderzaget om te weten hoe-
veel geld ik van Vuysteke ontvangen had en
wat ik er mee gedaan had. Wat moest ik nu
doen of de waarheit zeggen, anders vloeg ik
in 't ~~met~~ met, ging wederom stung getraft
worden, daarop heb ik verklaard, die aan den
dokter gegeven te hebben, ik werd geraagd
wat er in zat? Mijn antwoord was: voorzeker
niet veel daar ze te lieftan te dun was, den
dokter heeft niet wijzelyk gethandeld met
ze zoo haastig te verbranden, hij heeft dat zelf
bekend, denkende van hem alzo te ontladden,
er zat niet in van beduidenis, zijn geld en eenige
rekaarten 't was al, maar die heeren Ant-
schers nimen dat anders op, zij denken dat er

daar groote bijzonderheden in waren omdat hij dat
zoo spoedig vernietigd heeft, zij brengen dat in
verband met het lossen dier duwen, alsoo komer
wij onder betrekking van bespieding. Dat hij
zeven en niet zegele, dat ware niet, en zijn
geen bewijzen tegen ons al, maar veronderstelling,
ik denke dat Edmond Hoedij zal gelost wor-
den; maar ik en den dokter, het kan nog wel
een maand duwen. Zij nemen alles of hun gemak, zij
denken wij hebben ze toch vast. Nu sedert 14 daag
is mijn lot veel verbeterd, ik krijg nu regelmatig e-
ten en dat nogal wel, maar voorts goed zien
of dat ik met niemand zou kunnen spreken,
waar anders nog iets mogen zeggen, nu ik kan
zwijgen. Het eten is geheel anders bij van te voren
geen vleesch, eens daags brood met thee, 's noens soe-
pe van erwten met wat van alles te erin, 's avonds
potatien overgoten met vet of suikerboonen over ander
dag, dat is goed. Ik verkies dit eten bij van te
voren, ik heb nu ziedt geen geweldigen honger
meer en anders met mij. Van naar Oostreland
te gaan, daar is geen spraak meer of, ze hebben
dat gezegd denk ik, om mij te doen klappen;

die fort. leuile en over alle dat ik wiste. En vrienden
tot later, dan zal ik u al de bijzonderheden wel eens
mondelings kunnen vertellen, als God mij ge-
zond laat, dat ik wel verhoft. Bezorgt mij toch
mijne noodige kleding om mij te verschoonen
ik betrouw mij op uwe Genadevaardigheid en goed-
heid, uwe eebmoedigheid en christene naastenhef-
te geveer mij de zout & 2 troostvolle hoop van
aan mijne beste verlossing te bekomen. Er is geen
middel zeker voor mijn kliefen, die heeren duit-
schers hebben zeker mijn huis gesloten met streng
verbod van iemand in te gaan. Ik wouste dat
de dokter al ras of rijk voeten ware, mijne ver-
lossing zou ook spoedig volgen denk ik. Hendrik
van mijn schrijven aan alle man niet, want
op den dag van heeren heeft de onderwinding ons
geleerd voorzichtig te zijn; ziet rond en om u
siet uwen of seggen uwen ge spreekt, de daden kun-
nen zeer noodlottig gevolgen hebben.
Dezen die dit brengt bezet hem met eenige
glazen bier, ik ga die voldoen.

Coniel Offwaers

De brieven die hij schreef op het einde van zijn gevangenschap, in de volledige wetenschap dat hij zou terechtgesteld worden, getuigen van een zekere gelatenheid, een berusting van zijn lot. Ze worden hierna afgebeeld:

11 Gent, 30-10-1911 (om 8 ure 's avonds)
 Aan mijn broeder Henri De Brabander - Butte
 Het volle verstand en mijn laatste wil, gij ik ik in vol-
 igheid, al mijn inzicht, dat gij er moogt over beschikken
 naar uwer eigen wil, want morgen 31 ste October word ik
 doorgeschoten x x x x van hetgeen ik beschuldigd word ik
 stief moedig x x x x voor het vaderland. Henri er ligt in den ka-
 der een volle ten goet hier en een flesch Cognac; in mijn
 slaaphamer staat er aan den kant een 1/2 flesch Whum, ge-
 le-gien; en staat boven op het buffet 2 hammen met goede
 kaas en confituur. Ik moet nog vijf franken ontvangen van
 Modest Terweke. Wie? die voor een half op te ha-
 ren nog een half port. Vrienden van Alois Otter
 re van de 48: Constandt Moes; en staat in den
 kelder een potje van gewillig 3 kilos beste zwammen: ze
 zijn voorzeker duur, en mijn tabak: hen wete niet waar
 is; die rooklaas en dat muurbongje zou ik naar huis ha-
 len of misschien dat dien die in 't huis komt het zou aan
 vreden; die helen in het hoogenhet moet gij niet ver-
 gen. Henri, ik schenk mijn huis van der aan Leon De
 Brabandere, Henri, Jume, Margueriet Leon,
 Albert, Anriese, Marie en Rijstiel allen want
 tot in een beter leven waar en nog stried met onvriend-
 meer bestaat Ik sterf gelukkig in de volle overtuiging van
 eenen menschen in de goede en beste gevoelens in de goede en

Ik aan mijn broeders Vrijheid, Jules en Henri
 en gaarne hunne familie.
 Henri was zo goed als het mogelijk is aan Raymond en
 Jules mijn wenschen over te zenden dat ik hen indien ik
 als nuheen medet hebben was ik hen uit den grond
 van hetgeen om verrijst is. Ik aan 26. Ik vergeet ik allen
 uit den grond mijns harten, en gaarne mijn ziel, die ik
 verdra in handen van haren Schepper zal teruggeven x x x
 Raymond op het broeds met leens, indien gij den nodigen tij-
 delijk, wilt gij ook wel op den rechten weg terug komen, want
 het goddelooze gevoelens haren wil ich verstoppen maar nooit
 hoven ook heb ik eenig in in overreding
 dat nu van de achtste god in vanden vanden
 dat ik tijd schied heb om mij te overgeven, ben ik vanden
 tot de goede overtuiging gekomen dat gij het niet kunt be-
 gripen. Broeders en zuster, ik ga voren om u den weg aan
 te wijzen naar het hemelsch rijk, waar ik met de goede over-
 tuiging verdra met onze duurzame moeder zal overtuigd zijn. Het
 is morgen bijk ik de heilige communie ontvangen en over-
 gaat met het hemelsch brood ben ik overtuigd om aan mij-
 nigen scheuring te geven van al mijn daden. Henri, indien gij
 wilt onze zuster terug ziet laat haer mijnen brief lezen, ik wenscht
 geluk, zegen en vrede, als ook aan u allen. Want het welzijn
 en een beter leven x x x x
 Uw toegewijde broeder
 Eugène Desvare

eerste overtuiging dat het aanvengende is naar het hemelich geluk
waare en my reeds een jaar bruid. Ik heb het beste en goede gedenken
van welken in onze goede vaders overvloed te zijn en het hemelich
delict. Anders gedraagt u voort goed en deffig, weest vader en
moeder altyd ghevoegaan en gy zult gelukkig zijn hier en hier
aanwaals. Doe dat nog eens waart wel ik stey gaust. Gy moogt
niet niet vergeten, als hy terug komt, zijne over te zetten.
Haart wel van vrienden en kennissen en mijne beste gedenken.

Daniel Otervere

30de October om 6 ure s'avonds.

Just heb ik vernomen dat mijne gemade verwoyde is en ik mis
uwe zorg om 6de met dood gedenken worden. Overvloedigen
enig zal ik het verstaan. Nog geen negen uren. Het

veelen verzoeken of mijnen moed begeren en met het opge
geven hoort xxxxxx en niet als een misdadigen zal mijn
tot onderstaande nog 8 ure heb ik te goet, maar gesterkt door
de heilige communie die ik nog dezen morgen ontvangen
en welke ik morgen om 5de ure ga ontvangen na de mis
by gewondte te hebben, ben ik dan gauch reis noodig om
just met den grooten feestdag van aller heiligen het selve
we fest der gelukkigaligen in het hemelich zijk te gaan
bezoeken.

Henri. Gustaf O'Hoop zal u ook nog roepen.
wer dat was op den zolder te steken.

sonder dat geval kon ik nog enige jaren gemakkelek zijn, nu
en het is dat mijn tot alsoo berischt is, en ongen goden God my
behooren vindt juist gelijk een twyman, die de vruchten plus
naarmate hy ze zijne berischt. Ik berischt mij in idesclde voor
worden het is omdat mijn opperste twyman mij behou
vindt en in goede voorwaardten, dat hy mij hant twyman m
gen. Het is Hare: het einde hort, zij de vent, en de hante gat
er aan. De officer van het prison, die nogal een godsdienst
man is, en die mij nooit iets gewaigard heeft als ik het hem
vraag, komt in mijne celle met papier en enveloppen. Hy
vraagt mij of ik niets wille elen of drinken. Hy haalt nog
enige lettermannen met haas, en een fesch goede wijn, die
met eenich ops eet en drink, juist wij samen zitten te ta
chen en te klappen. Hy is tevreden, omdat ik zoo moedig ben
Henri, vergeet niet van mijne bijzondere complementen
te doen aan den koster en **Wolf Desmet** (bakker)
dat ik er hier nog elkenis aangezicht heb.

Henri en staat in de keuken een haaguhare, zij behoort
toe aan **Gernden Abele**, en een paar leeme gillen, die
aan **Henri Desmet** zijn (boschwachter) gaf ze hem terug
Daniel Otervere

II Jean Alois Marie en Jules Otervere

Het is juist met het schoone fest van allen heiligen dat
ik de reis onderneem om in het gezelschap van alle hei

IV
Mijn Elodie, en Marietje.

Dat is vauw verblevend nimmend dat ik u laat geworden. Marietje en Elodie en het is gedaan met my mijne rol is afgespeeld op dat aardsche dal, een beter leven ga ik binnen treden. Jammer dat ik wien hof niet heb kunnen opmaken maar nu zal ik trachten een red schroomer met niet vergaankelijke bloemen voor u allen te beraden. Dat doet mij niks waar te steruen want den goeden God zal ik de heuning van honden en de hoonse schenken aan de moedigen en standvastigen. De officier heeft my daar juist eenige botanischen met kaas gebracht met een flesch wijn die wou ik smakeleijk opvieten en gebruiken heb ik my dan in vromstigh jatten te slapen. Stangen om 5 1/2 wie hoor ik de heilige me, en ontlaag de heilige Communie die ik juist ook dezen morgen ontvingen heb en dan naar het slagveld om de goede reis te ondernemen. Marietje was voort braaf en gehoorzaam en zij gult er wel mee varen en gelukkig zijn. Anne te mint uwe vrouw Elodie tot en niet wien man zijt. Landdrachtig en alles zal u toelachen een soven van zoet gevegen en hartelijke vreuget en later het hennetrij zit om tinnen te treden, dat ik met alle heiligen en gelukkigigen in vreugete gegaan het heerele hof ga binnen treden. Want allen roed naar ziel en

liken en gelukkigigen het grote feest te varen in het hemelrijk. Het een grustgemord verlaat de bromendal, en waar er niets is dan nijd en afkunst, met een goede overlaag en sterk betrouwen gestund op mijn onwrikbaar en goed geloof zeg ik vaarwel in deze wereld van lachend en bedrog om begit te gaan nemen van het heereleijk rijk welk voor my reeds bereid is zonder schroom of vrees verlaat ik de ze wereld om mijne ziel in handen te geven van mijn schepner en rechter x x x Licht. Marie ik dank u voor al hetgeen gij voor mij gedaan hebt Jules gedrag u voort eerlijk en dftig, want gijit geroepen en beredikt om op Cybeem vrij iets groots uit te oefenen binnen eenige jaren als schoon te doen om in de gantsche vterweren met opgeheven hoofd heb ik hem maarte en niet als een misdadiger gerust en moedig zal ik deze wereld verlaten, dus allen vaarwel tot hierna maals in een beter leuen, dat is neker gemakkeleijk ge kunt op het laatste oogenblik rehaing maken met God. Geen verzuching kom mij over mijne zelfbeheersching en de ghele sterke hof ik behouden. Ik heb smakeleijk geiten nimmend zo u nimm zien dat ik binnen eenige wren moet dood

Uwe neef

Daniel

lichaam, het is de innigste wensch die ik u uit den
grond mijns harten voor u allen doe. Nogmaals vaart
wel tot in een beter leven in het onvergankelijk leven
hiernaards bij den goeden God.

Uw verkleefde neef
Camiel Ottevaere.

Ik moet ophouden van schrijven, ik zou nog gerne een
uur of drie slapen, want als men niet geslapen heeft
staat men met een aardig vies gezicht en de duitsche
soldaten zouden wel denken dat het van vrees is. Tot
moed en onverschrokken ga ik er naartoe niet met de
beste, ben ik er van overtuigd, zoo haken en rusten
lof er noch, moest gebieden.

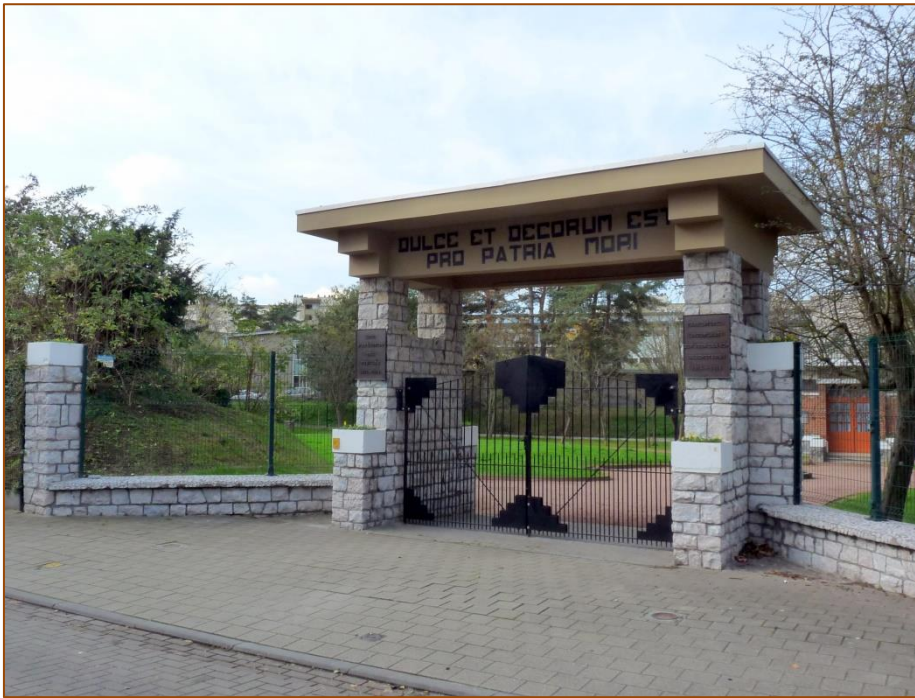
Vaarwel, Vaarwel, Vaarwel,

Camiel.

Het oord der gefusilleerden, De terechtstellingsplaats der Voor den kop geschottenen 1914-1918

Offerlaan z/n .- 9000 Gent - open van 10u – 18u

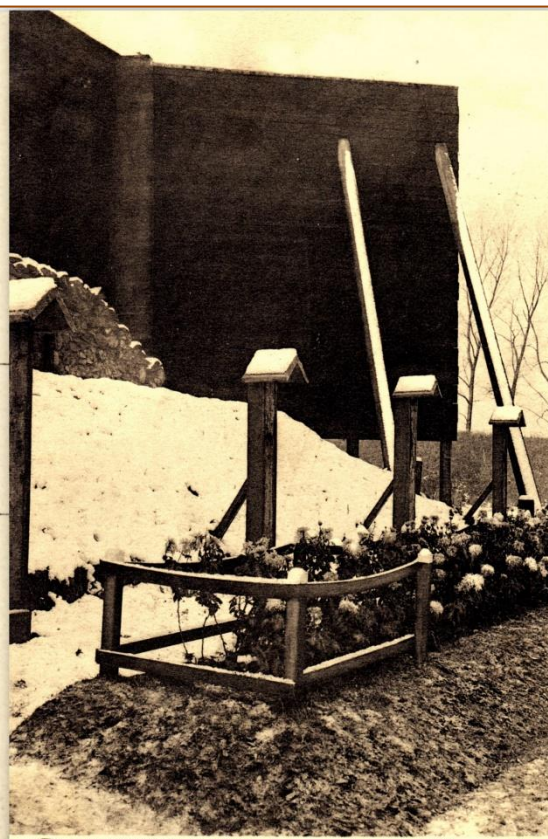
Het is een plek waar men stil wordt, zeker als je de vijf symbolische executiepalen nabij de kapel van de Vrome Verering voorbij wandelt.

NOMS DES PERSONNES FUSILLÉES

LENOIR Ferdinand - MATTHYS Alphonse - VAN DE WOESTYNE Edgard - VAN KEIRSBlick Aloïs - VERMEERSCH Alphonse - ALGOET Alfred - BRAET Joseph - DE CLERCQ Octave - MUS Gustave - VAN GHELUWE Emile - WINDELS Aloïs - OTTEVAERE Camille - BEEK Jean - DE BELVA Jean - DE MUER Theodore - COIGNÉ Achille - HOFMAN Maurice - BÛN Alphonse - BÛN Macaire - BRAECKMAN Gustave - HOSTE Camille - WÆGENAER Charles - RAMMELOO Léonie - SCHATTEMAN Emilie - DOBBELAERE Jérôme - STEVENS Pierre - VAN VLAANDEREN Isidore - DECA-BOOTER Maurice - D'HONDT Alfred - KEPPENS Louis - VAN DE VELDE Cyrille - VERSCHUERE Oscar - DE SMET Prudence - PEIRS Camille - VAN QUICKELBORNÉ Pierre - VERSCHUEREN Alphonse - MARQUE- NIE Camille - DE BACKER Achille - GOEDHUYTS Theo- phile - VAN CAENEËGHEM Alphonse - BERNARD Alphonse - PAGNIEN Alfred - VAN DER COILDEN Alphonse - THUÛN Auguste - VAN BORM Arthur - WÆGENAERE Charles - HANSELAER Achille - VERSCHRAEËGÉN Charles - VERSCHRAEËGÉN Edmond - DAVID Honoré - VERMOERE Albert - VAN DE WOESTYNE Edmond.

TIR COMMUNAL DE GAND. Poteaux devant lesquels 52 Héros ont été fusillés pour services rendus à la Patrie.

In het museum worden voorwerpen van gefusilleerden, slachtoffers van de Holocaust en politiek gevangenen bewaard. Daar treft men ook de klompen en het brillettje aan van Ottevaere.

Op de terechtstellingsplaats werden 52 meidoorns aangeplant, elke boom is de stille getuige van een executie in Gent tijdens W.O. 1.

In de kapel hangt, op 6 marmoretplatten, de lijst met namen en levensdata van de gefusilleerden, en ingekaderd de foto's van deze mannen.

Op de gemeentelijke begraafplaats in de Bavikhoofsestraat te Ooigem werd het betonnen grafkruisje vervangen door een uniek grafmonument, ingehuldigd op 31 oktober 2016 .

De volgende tekst vindt men er op terug.

IVO CAMIEL OTTEVAERE

Geboren in Ooigem, 6 april 1855

Zijn ouders: Eduard Francies (veearts) en Barbara Theresia Coeman (herbergierster)

Burgerlijke stand: ongehuwd

Beroep : Vleeschhouwer

Gestorven in Gent op 31 oktober 1916

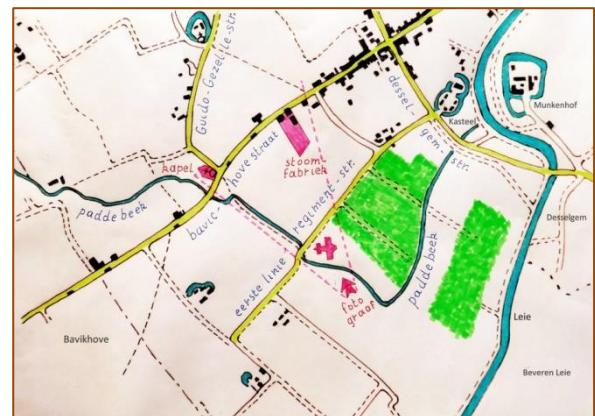
Zijn klompen worden, samen met zijn bril, bewaard in het kleine museum op het domein van de gefusilleerden aan de Offerlaan in Gent.

Voor elke gefusilleerde werd een meidoorn aangeplant op het domein.

13-09-1915: een Engels vliegtuig kwam in nood en stortte neer nabij het bos van Ooigem. Daarin zaten de Britse piloot Captain T.W. Mulcahy-Morgan van No 6 Sqn RFC en Kortrijksaan Vande Leene en waren erg gekwetst. Ze hadden duiven mee, alsook papieren en een grote som geld bedoeld voor de spionagedienst in de buurt van Kortrijk.

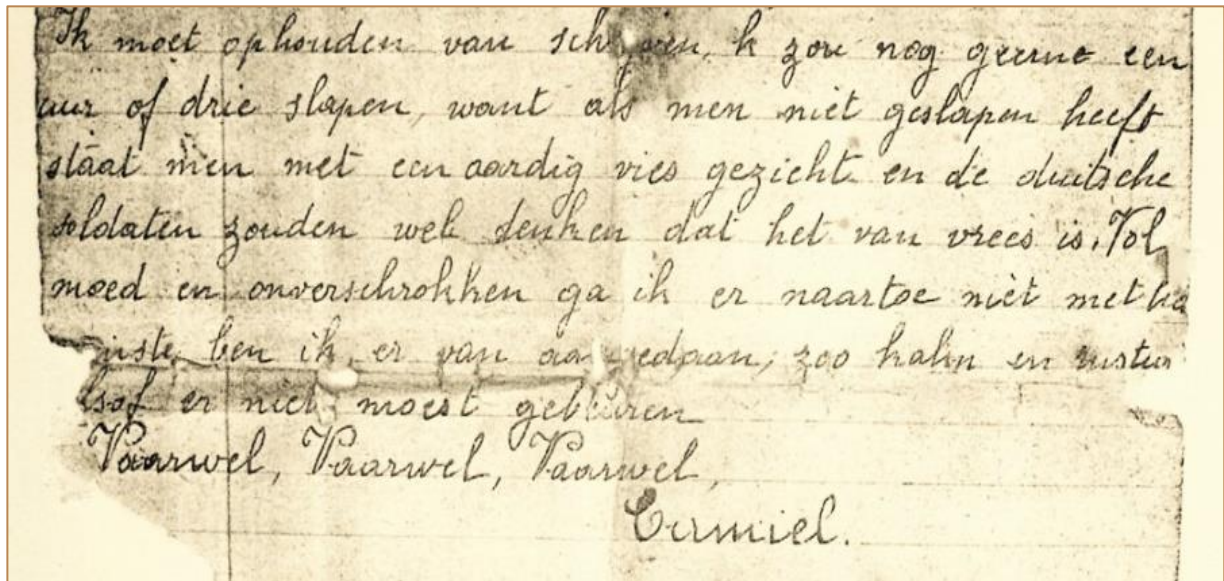
- Nog voor de Duitsers arriveerden waren de papieren en het geld ergens in veiligheid gebracht. De Belgische copiloot vertrouwde enkele belangrijke papieren toe aan Ottevaere, en aan enkele andere mensen, waarbij Florent Debersacques. Een uur later kwam de vijand bij het neergehaalde vliegtuig en startte onmiddellijk een onderzoek. Diezelfde dag werden drie Ooigemnaars verhoord. 's Anderendaags werden ze met zeven naar de gevangenis in Kortrijk gebracht en later nog meer.
- Een van de 1e gevangenen was Camiel Ottevaere, die nog voor zijn aanhouding papieren overhandigd had aan Dokter Jules Hollebecq en de overlevende duiven losgelaten had, op vraag van Vande Leene (de copiloot van het neergestorte vliegtuig) .
- Eén van de duiven kwam goed aan in de Britse sector in Poperinge, maar een andere wordt door de Duitsers geschoten in de buurt van Nieuwpoort. Het briefje aan de poot vermeldt: *'Vliegers N. en N. gevallen te Oyghem'*.
- Dit was de aanleiding om een grootschalig onderzoek te starten in Ooigem, ze zochten naar 'spioenen' en kwamen bij duivenliefhebber Camiel Ottevaere terecht. Deze hartstochtelijke duivenmelker kon zijn beestjes tijdens de oorlog niet missen, hoewel er een streng verbod stond op het houden van duiven.
- Ze vonden in zijn huis een geschrift dat leek op de nota én hij bezat duiven... op die basis beschuldigden ze Camiel dat hij voor de spiondienst werkte en hij werd aangehouden. Ottevaere bleef meer dan een jaar in de gevangenis in Gent.
- Pas op 21 september 1916 verscheen hij voor het Duitse *Veldgerecht der Mobile Etappenkommandantur*. Hij werd wegens *verspieding* ter dood veroordeeld. Op 31 oktober 1916 werd Ottevaere in Gent terechtgesteld.

Originele foto en huidige plaatsaanduiding van het gecrashte toestel aan de 1ste Linierementstraat. (kaartje G. Eeckhout)

Een echte held is altijd iemand die niet aan zichzelf denkt. Hij is voor het vaderland gestorven.

Camiel Ottevaere schreef bijzondere en verzorgde brieven tijdens zijn gevangenschap aan zijn familie. Hieronder het slot uit zijn laatste brief, in de volle wetenschap dat hij 's anderendaags zal sterven'. Zijn executie vond plaats in de ochtend van 31 oktober 1916 om 6u56'.

(...) Ik moet ophouden van schrijven: ik zou nog geerne een uur of drie slapen; want als men niet geslapen heeft, staat men met een aardig vies gezicht, en de duitsche soldaten zouden wel denken dat het van vrees is. Vol moed en onverschrokken ga ik er naartoe, niet met het minste ben ik er van aangedaan, zoo kalm en rustig alsof er niets moest gebeuren.

Vaarwel, Vaarwel, Vaarwel,

Camiel.

Hij was voor die tijd een geleerd en begaafd persoon, hij schreef brieven voor ongeletterden. De mensen zeiden van hem : 't is een wondere man, maar ter zit iets in.

Als grootste prestatie van hem mag genoemd worden dat hij niet al te loslippig was bij zijn ondervragingen en zo mogelijk het leven heeft gered van minstens zeventien andere getuigen van het vliegtuigongeluk.

De plaats van het ongeval

*In vergelijking met de
huidige toestand op
dezelfde locatie. (1ste Linie
Regimentstraat/Ooigem)*

Het eenvoudig witte betonnen kruisje op een veldje van heidestruiken was tot voor kort het stille bewijs van het lot dat de Ooigemnaar te beurt viel. Zijn naam is ook terug te vinden op het herdenkingsmonument aan het vroegere gemeentehuis , rechtover de kerk van Ooigem

Deze brochure werd samengesteld door Rudy Verbrugghe & Monique Claerhout en is verkrijgbaar via de Juliaan Claerhout-kring/Wielsbeke (info@juliaanclaerhoutkring.be)